

Gaja Alaga (1924. - 1988.)

Paar, Vladimir

Source / Izvornik: **Matematičko fizički list, 2001, 52, 154 - 154**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:801004>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

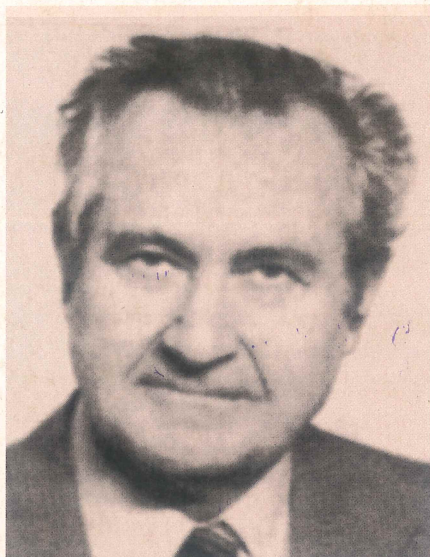
Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-12**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Gaja Alaga (1924. - 1988.)

Podrijetlom iz hrvatske bunjevačke plemićke obitelji u Bačkoj, profesor Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu i akademik, svjetski je poznati teorijski fizičar na području strukture atomskih jezgara. U suradnji sa švicarskim fizičarom Kurtom Alderom, danskim fizičarom Aage Bohrom i američkim fizičarom Ben Mottelsonom,

Alaga je 1955. godine otkrio K-izborna pravila i pravilo intenziteta za beta i gama prijelaze u deformiranim atomskim jezgrama, koja su izvrsno objašnjavala eksperimentalne rezultate o beta i gama zračenjima iz mnogih atomskih jezgara. To je otkriće postalo jednim od temeljaca u razvoju kolektivnog modela strukture atomskih jezgara, za koji su 1975. godine Aage Bohr i Ben Mottelson nagrađeni Nobelovom nagradom. Također 1955. godine Alaga je u američkom znanstvenom časopisu *Physical Review* objavio još jedno vrlo značajno znanstveno otkriće: izborna pravila za beta i gama prijelaze u slučaju jake deformacije čestičnih orbitala u atomskim jezgrama. Pod opće prihvaćenim nazivom Alagina pravila ("Alaga rules") ova se otkrića od tada citiraju i primjenjuju u mnogim znanstvenim publikacijama u svijetu. Na primjer, u znanstvenoj monografiji uglednog američkog znanstvenika Richarda F. Castena (Oxford University Press, 1990) Alagina pravila raspravljaju se na sedam strana knjige. Treće značajno znanstveno otkriće Gaje Alage je uvođnje teorijskog modela grozdova i vibracija za prijelazne atomske jezgre, u suradnji s američkim fizičarom Ialongo (1958). Vrativši se u Zagreb, Alaga je postao osnivač u svijetu poznate Zagrebačke škole teorije nuklearne strukture, a kao vrstan poznavatelj kvantne fizike poticao je u našoj sredini i razvoj drugih područja teorijske fizike.

Akademik, Vladimir Paar, PMF, Zagreb